

Verkiezingsprogramma

PvdA Noord-Holland

2019-2023

NOORD-HOLLAND

Verantwoording

Dit programma werd vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering van de PvdA Noord-Holland op 10 november 2018. Belangrijke bouwstenen voor het programma zijn geleverd door de fractieleden en het campagneteam van de PvdA Noord-Holland. Bij het samenstellen van het programma, gebruikten we informatie van vele Noord-Hollanders. Belangenorganisaties leverden hun bijdrage en er is gesproken met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties. Ter voorbereiding van het programma zijn er ook enquêtes gehouden onder PvdA-leden en andere Noord-Hollanders waaraan ongeveer 930 personen deelnamen. Al die bijdragen hebben ons een goed beeld gegeven van wat op dit moment belangrijke uitdagingen zijn in Noord-Holland. In dit verkiezingsprogramma staat hoe wij die uitdagingen willen oppakken. Het programma is geschreven door Sidney Visser en Sandra Doevendans.

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Inleiding & uitgangspunten	5
1 Duurzame toekomst	7
2 Natuur, Milieu & Water	10
3 Wonen.....	17
4 Een leefbare provincie	24
5 Werk, onderwijs & economie	27
6 Mobiliteit	29
7 Participatie	33
8 Cultuur & educatie	34
9 Bestuur & financiën	36
10 Transparante overheid & samenwerkingen	37
11 Europa	40

Voorwoord

Een fijn en betaalbaar huis. Werk waarmee je vooruit durft te kijken. Een goede leraar voor de klas van je kinderen. En de juiste zorg als je die nodig hebt. Dat zijn zaken waar we allemaal zeker van willen zijn. Het zijn de basisvoorwaarden. En hoewel we in een prachtig land wonen, zijn deze zaken voor teveel mensen niet vanzelfsprekend. Ook in Noord-Holland.

Tijdens de verkiezingen voor de Provinciale Staten staat er veel op het spel. Noord-Holland kent een groot gebrek aan betaalbare woningen. Het openbaar vervoer moet voor iedereen bereikbaar blijven. Het schaarse groen moet gekoesterd worden. Maar ook dat de lucht die wij inademen schoon is. En de klimaatverandering en verduurzaming is nodig om onze planeet te redden, maar de rekening dreigt eenzijdig bij de gewone Nederlanders terecht te komen. Daarom moeten we breken met het marktdenken en het liberalisme. En beginnen met investeren in wat écht belangrijk is.

Het is tijd voor een optimistisch verhaal. Voor een vrolijker verhaal. Een socialer verhaal. Dat betekent ten eerste meer betaalbare woningen in Noord Holland. Want zoals Jan Schaefer ooit zei: 'in geouwehoer kan je niet wonen'. En het betekent een 'klimaatneutrale' provincie, zodat je zeker kan zijn dat we een leefbare en schone planeet nalaten aan onze kinderen. Maar dat we de rekening wel daar neerleggen waar hij hoort: bij de grote vervuilers.

Wij als sociaaldemocraten weten: Als je mensen zekerheid biedt, is echte vooruitgang mogelijk. De PvdA strijdt daarvoor. In Noord-Holland, in het waterschap en ook in de Eerste Kamer.

Stem daarom 20 maart PvdA!

Lodewijk Asscher
Adnan Tekin

Inleiding

Onzeker zijn over je baan, je huis, de buurt, de zorg. Allemaal heel gewone dingen waar we ons zorgen over maken. Ook in Noord-Holland. Maar in een land als Nederland mag dat niet nodig zijn. Bij de PvdA Noord-Holland staan mensen centraal. We zijn een partij die strijdt voor een inclusieve provincie waar er voor iedereen een plek is ongeacht leeftijd, afkomst, religie, levensovertuiging, gender, geaardheid of lichamelijke of geestelijke beperkingen.

Maar er is ook veel dat beter kan en beter moet in onze provincie. Woningnood aanpakken bijvoorbeeld. Betaalbare woningen zijn in onze provincie hard nodig. Een eerlijke verdeling van de lasten van klimaatverandering en verduurzaming. Banen die zekerheid bieden en ruimte om je te blijven bijscholen. Schone lucht en schone economie. Nu leven rijke mensen langer en zijn ze langer gezond. Je levensverwachting mag niet afhangen van je postcode!

De komende jaren staan we eveneens voor een grote opgave als het gaat om de verduurzaming van onze provincie. Wij vinden het belangrijk dat we zo snel mogelijk naar een klimaatneutrale provincie gaan. Dat moet wel op een eerlijke manier gebeuren die voor iedereen te dragen is. Investerings in het klimaatneutraal maken van betaalbare woningen mag niet ten koste gaan van de bewoners. Het zwaarder belasten van de burger is niet eerlijk als het bedrijfsleven niet evenredig meebetaalt aan vervuiling en het bedrijfsleven onze natuur blijft vervuilen met wegwerp plastic.

Verduurzaming biedt ook kansen. Op werk aan technieken van de toekomst. Op duurzame bedrijvigheid. Het vraagt om schone lucht, water en bodem. Dat gaan we dus samen oppakken. Ook de provincie en waterschappen moeten hierin samen werken. Aan goede oplossingen en een eerlijke verdeling.

Stem 20 maart PvdA. Wij werken aan zekerheid. We doen dat in de provincie, het waterschap en in de Eerste Kamer. Dat maakt verschil. Want: iedereen heeft recht op vaste grond onder zijn voeten. Op een fijn huis. Werk zonder zorgen. Op onderwijs en zorg van het hoogste niveau. En op een gezonde omgeving om te leven. Het is de enige manier om vooruitgang mogelijk te maken. Als je je zeker voelt in je leven, kun je vooruit. De PvdA vecht voor die basis: wonen, werken, leven. Zeker in Noord-Holland.

Met deze uitgangspunten in het achterhoofd hebben we de volgende ambities:

- Een inclusieve samenleving
- Passend en goed werk voor iedereen
- Een duurzaam en leefbare toekomst
- Een klimaatneutrale woning die betaal is voor iedereen
- Duurzaam, toegankelijk openbaar vervoer voor iedereen
- Natuur toegankelijk voor iedereen

Duurzame toekomst

De verandering van het klimaat is steeds vaker merkbaar. Ook in Noord-Holland ervaren we met enige regelmaat hittestructuren, droogtes, en wateroverlast door clusterbuien. Dat vraagt om maatregelen om de klimaatverandering aan te pakken en de risico's tegen te gaan. Daarbij verdelen we de lasten eerlijk. Dat doen wij samen met iedereen: onze inwoners, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en andere overheden. Daarbij vinden wij het belangrijk dat er door de Provincie een goede regie wordt gevoerd.

Dit gaan wij doen:

- Wij zetten in op een provinciale energieambassadeur. Die zorgt er voor dat er nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan die de verduurzaming in onze provincie versnellen. Het is een vraagbaak voor allen die op zoek zijn naar manieren om te verduurzamen. Ook het verleiden van partijen om door te pakken is een belangrijke taak. Daarnaast houdt de energieambassadeur de eerlijke verdeling van de kosten en de belangen van Noord-Hollandse burgers en bedrijven gewaarborgd.
- Wij waken ervoor dat de energietransitie zo sociaal en eerlijk mogelijk verloopt, waarbij de sterkste schouders de meeste lasten dragen. Wat ons betreft is de tijd dat de luchtvaartsector (Schiphol) een uitzonderingspositie krijgt voorbij. Ook daarvan verwachten we een serieuze bijdrage aan het halen van de Parijse klimaatdoelen.

Circulaire economie en duurzaam bouwen

Wij gaan de circulaire economie aanjagen. Door het stimuleren van hergebruik van materialen, bijvoorbeeld in de bouw. Samen produceren we minder restafval, verminderen we de uitstoot van CO₂ en halen we plastics uit het milieu. In 2050, of eerder, zijn de gebouwen in Noord-Holland klimaatneutraal.

Onze inwoners weten zelf vaak het beste wat nodig is in hun buurten en gemeenschappen. Door de initiatieven en ideeën van de mensen als vertrekpunt te nemen, ontstaat draagvlak voor soms lastige maar noodzakelijke ingrepen. Wij geven de Noord-Hollanders meer regie over hoe hun eigen omschakeling naar een duurzame samenleving eruit ziet.

Dit gaan wij doen:

- Duurzaam bouwen waar het kan, zodat we daarmee meteen stappen zetten richting de energietransitie en bewoners van de nieuwbouw al meteen profiteren van de lagere energiekosten.
- Onderzoeken waar geothermie mogelijk is, zodat we de huizen, bedrijven en kassen in die omgeving kunnen verwarmen met aardwarmte en daarmee gebruik maken van de mogelijkheden van een gebied. Zo gaan we efficiënt om met de mogelijkheden voor verduurzaming.
- Bij bouwprojecten stimuleren wij dat zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van hergebruikte en herbruikbare materialen, bijvoorbeeld van slooprojecten. Zo reduceren we het afval en daarmee het onnodig weggooien of vernietigen van bruikbare grondstoffen.
- We gaan zwerfafval tegen en blijven wij ons hard maken voor statiegeld op plastic bekertjes en flessen. Daarom geven wij alleen een evenementenvergunning af aan organisaties die maatregelen treffen om zwerfafval tegen te gaan en op te ruimen.
- Wij ondersteunen kleinschalige energie-opwekkers en lokale energiecoöperaties, omdat we geloven in de kennis en innovatiekracht van onze inwoners.
- Wij staan voor een overheid die faciliteert en meedenkt. In samenwerking met de Provinciale Energieambassadeur wordt gezocht naar oplossingen, in plaats van te concentreren op belemmeringen.

Energietransitie

De PvdA wil dat onze provincie zo snel mogelijk onafhankelijk wordt van fossiele brandstoffen die ons milieu verpesten. Daarom moet vóór 2050 heel Noord-Holland klimaatneutraal zijn. Om deze doelstelling te bereiken gaan we drie dingen doen; meer energie

besparen, meer duurzame energie produceren en de fossiele brandstoffen vervangen door biobrandstoffen. De PvdA vindt dat de kosten hiervan eerlijk verdeeld moeten worden, naar draagkracht. De vervuiler betaalt.

Dit gaan wij doen:

- Wij creëren mogelijkheden voor wind op land in industrie gebieden en bieden ruimte aan kleinschalige particuliere initiatieven met veel draagvlak.
- Eerst zo veel mogelijk zonnepanelen op bestaande bebouwing realiseren, want zonneweides doen afbreuk aan het schaarse groen.
- Noord-Holland moet niet alleen van het aardgas af, dit moet voor onze inwoners ook betaalbaar gebeuren. Vooralsnog is deze transitie voor veel huishoudens onbetaalbaar. Voor een eerlijke transitie moeten we samenwerken met gemeenten, bewoners, onafhankelijke experts, netbeheerders en marktpartijen. We zetten in op duurzame warmte tegen Minder Dan Anders prijzen (prijzen onder de gasprijs).
- De PvdA wil dat er in Noord-Holland ook na 2023 niet naar schaliegas wordt geboord. We moeten stoppen met fossiele brandstoffen, niet nieuwe aanboren. Datzelfde geldt voor vloeibaar gemaakt aardgas en ongefundeerde experimenten met Thoriumcentrales.
- Wij willen dat de kolencentrale Centrale Hemweg zo snel mogelijk wordt gesloten. 2025 is te ver weg, hoe eerder hoe beter.
- Waar mogelijk willen wij aan de slag met de aanleg van warmtenetten, oppervlakte warmte en geothermie om zowel nieuwbouw als bestaande bouw te verwarmen. Biovergassing is voor ons alleen een optie als er geen haalbaar alternatief is en dit ook daadwerkelijk duurzaam gebeurt.
- Wij staan open voor nieuwe technologieën op het gebied van de energietransitie. De technieken veranderen snel, innovatie maakt dingen werkelijkheid die nu nog voor onmogelijk gehouden worden.

Natuur, Milieu & Water

De PvdA Noord-Holland vindt dat iedereen recht heeft op een gezonde leefomgeving. Dat betekent gezond en veilig wonen, werken, leven en spelen.

Onze manier van leven om heeft grote gevolgen voor onze natuur en het milieu. Vervuiling door de uitstoot van industrie, landbouw en verkeer brengt veel schade toe aan onze gezondheid en onze leefomgeving. Wij gaan ons inzetten om de uitstoot terug te dringen voor een gezonder leefmilieu en om de biodiversiteit weer te vergroten.

Onze natuur- en recreatiegebieden moeten voor iedereen toegankelijk zijn zonder onderscheid tussen stad en platteland. Recreatiemogelijkheden zijn belangrijk, ook voor mensen die minder geld te besteden hebben of minder mobiel zijn. Wij zoeken met onze recreatieschappen naar een goede balans tussen recreatie en de bescherming van de flora en fauna.

Steden helpen wij vergroenen. Groen en bomen zorgen in de stad voor verkoeling en minder wateroverlast bij hevige regenbuien. Groene steden zijn niet alleen mooi, ze zijn ook goed voor de gezondheid van de mensen.

Dit gaan wij doen:

- De recreatieschappen maken duidelijke activiteitenplannen waarbij de natuurwaarden niet in het gedrang komen.
- Wij stimuleren betere samenwerking tussen recreatieschappen, de gemeenten en de Provincie. Dat helpt om efficiënt te werken en vermindert de 'bestuurlijke drukte'
- Gebruikers worden actief betrokken bij de inrichting en het beheer van de recreatiegebieden.
- Wij kiezen voor kwaliteit in plaats van kwantiteit. Het beschikbare geld besteden we vooral aan het verbeteren van de biodiversiteit in onze bestaande natuurgebieden en recreatieschappen. Niet meer, maar vooral beter!

Landbouw

Natuur-inclusieve landbouw is de toekomst. De PvdA stimuleert het verduurzamen van de agrarische sector. Daarbij dagen wij boeren, het bedrijfsleven en onderzoekers uit om bij te dragen aan het soort landbouw dat de natuur én onze economie versterkt. Om bodemdaling tegen te gaan en extremere weersomstandigheden, zowel droog als nat, op te vangen moeten we flexibel om kunnen gaan met het grondwaterpeil. Dat is ook nodig voor het behoud van de natuur en onze zoetwater voorziening. We kunnen niet alle laag liggende gebieden blijven droogmalen. Daar moeten verstandige keuzes in gemaakt worden

In Noord-Holland hebben we ook last van bodemverzilting. Dit kan voor boeren oogstschade betekenen en voor de natuur een tekort aan zoetwater. Een flexibel waterpeil om het zout weg te spoelen en het verbouwen van gewassen die beter tegen zout kunnen zijn manieren om hiermee om te gaan.

Dit gaan wij doen:

- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen wordt afgebouwd. De biodiversiteit versterken we met bloemrijke akkerranden en bermen. Weidegang van vee wordt de norm, niet de uitzondering.
- Het waterpeil in een gebied bepaalt wat er in dat gebied gedaan kan worden, niet andersom. We noemen dat 'functie volgt peil'. Wij stimuleren het door ontwikkelen van landbouw en veeteelt die goed tegen deze natte omstandigheden kan. Door het extremer wordende weer is een variabel waterpeil op steeds meer plekken nodig voor de natuur en onze zoetwatervoorziening.
- Agrariërs gaan natuur-inclusief boeren en krijgen daarbij actieve ondersteuning. Boeren die natuurbeheer integreren in hun bedrijfsvoering worden daarvoor ondersteund en beloond.
- Wij ondersteunen en belonen boeren die over willen gaan op 'zilte teelt', waarvoor zij minder zoetwater nodig hebben is. Boeren die in veenweidegebieden willen omschakelen naar innovatieve 'natte teelt' die de afbraak van het veen tegen gaat, kunnen ook op onze steun rekenen.

Gezonde voeding voor iedereen

De Noord-Hollandse bevolking is heel divers. Wel zien we dat de kloof tussen rijk en arm steeds groter wordt. Dat heeft impact op verschillende leefterreinen. Zo ook als het gaat om toegang tot gezond eten. Uit onderzoeken blijkt dat mensen met een kleine beurs sneller geneigd zijn om makkelijk en vaak ongezond voedsel te kopen. Dit komt omdat het vaak goedkoper is en ook nog makkelijk te verkrijgen. Duurzaam en gezond is vaak prijziger en nog niet bekend genoeg. De PvdA Noord-Holland dient een voorstel in om samen met de partners van de Provincie te kijken hoe gezonde voeding voor iedereen toegankelijk wordt!

De Provincie heeft als rol partijen bij elkaar te brengen en burgers te inspireren.

Dit gaan wij doen:

- Aansluiten bij het door de provincie ondertekende manifest “Voedsel verbindt” en de stichting Food MRA die hiervoor is opgericht.
- Zorgen dat goede initiatieven provincie breed kunnen worden uitgevoerd.
- Samenwerkingsinitiatieven van onderop ondersteunen zodat gezonde voeding voor iedereen beschikbaar en betaalbaar is.

Biodiversiteit en groen in de stad

In de afgelopen 30 jaar is de insectenpopulatie in Noordwest Europa met 75% afgenomen. De biodiversiteit staat ook in Noord-Holland onder druk. Insecten spelen een belangrijke rol bij de bestuiving in de landbouw en vertellen ons iets over de kwaliteit van ons milieu en de natuur. Wij willen de biodiversiteit in onze provincie vergroten en verbeteren, zowel op het platteland als in de verstedelijkte gebieden.

Dit gaan wij doen:

- Wij zetten in op een toename van de biodiversiteit met tenminste 10%. Daartoe maken wij een actieplan biodiversiteit. Dat doen wij samen met alle betrokken partijen zoals natuurorganisaties, LTO, gemeenten, waterschappen en ondernemers. We stellen het samen op én voeren het samen uit.
- Wij ondersteunen bedrijven, burgers, scholen en organisaties die meer 'groen' willen creëren. Groene schoolpleinen, balkons, (dak)tuinen, bedrijfsterreinen en dijken zijn goed voor de biodiversiteit én de gezondheid van de mensen.
- Wij gaan door met het programma Groen Kapitaal.
- Ondersteuning van onze natuurvrijwilligers wordt voortgezet, zowel financieel als organisatorisch. Dankzij onze natuurvrijwilligers worden onze natuurgebieden goed onderhouden.

Bodemdaling

Bodemdaling van de veengronden in onze provincie zorgt voor grote uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen. Dit bemoeilijkt het halen van de klimaatdoelstellingen waaraan onze provincie zich heeft gecommitteerd. Bovendien zorgt bodemdaling voor verzakking van gebouwen, wegen en ondergrondse infrastructuur. De enige manier om het echt tegen te gaan is het waterpeil te verhogen en de veengrond onder water te zetten.

Dit gaan wij doen:

- Wij gaan de bodemdaling stoppen, waar mogelijk de veenbodem herstellen en het veen weer omhoog brengen. Waar stoppen echt niet kan, moet de daling in ieder geval zoveel mogelijk beperkt blijven door inzet van innovatieve technieken.
- Het onderzoek naar alternatieve teelten en veestapels die beter tegen de natte omstandigheden kunnen worden, krijgt meer prioriteit en wordt versneld. Daarbij werken we nauw samen met agrariërs, wetenschappers, het bedrijfsleven en

natuurbeheerders. Agrariërs ondersteunen wij bij deze omschakeling die een nieuw soort bedrijfsvoering vraagt. Agrarische bedrijven die moeten verhuizen worden goed begeleid.

- Met de marktpartijen, zoals de banken, voedingsindustrie en de bouwwereld, ontwikkelen we nieuwe mogelijkheden om de opbrengst van deze nieuwe teelten te vermarkten. Daarmee dragen wij bij aan innovatie, werkgelegenheid en een sterke economie in Noord-Holland.

Landschappelijke kwaliteiten beschermen

Noord-Holland heeft verschillende soorten landschappen. Deze verscheidenheid zorgt voor afwisseling en maakt onze provincie geliefd bij inwoners en bezoekers. Ook is het belangrijk voor de biodiversiteit, de volksgezondheid, rust en recreatiemogelijkheden. Wij willen daarom niet bouwen in het groen. Zonnepanelen leggen wij op daken, niet in grote zonneweides die afbreuk doen aan de kwaliteit van de grond en het landschap.

Dit gaan wij doen:

- Wij stimuleren, dat alle binnenstedelijke daken vol worden gelegd met zonnepanelen. Zowel bestaande gebouwen als nieuwbouw.
- Wij behouden en versterken de kenmerkende landschappen die onderdeel uitmaken van onze natuur- en cultuurhistorie. Dit doen wij in nauwe samenwerking met gemeenten, waterschappen, agrariërs en natuurbeheerders.
- Bij grote ruimtelijke ingrepen werken wij met een landschapsplan waarin alle kwaliteiten van een landschap in beeld worden gebracht. Zo beperken we de aantasting van kwetsbare gebieden door wegen-of woningbouw. Wij respecteren en koesteren daarbij de Unesco Werelderfgoed-status.
- De landschapselementen van cultuurhistorische waarde moeten beschermd blijven. Boeren en bedrijven die zich hiervoor inzetten worden daarin ondersteund door de provincie.

Kustpact

Onze Noordzeekust met zijn prachtige strand en duinen moet behouden blijven. Er zijn heldere afspraken gemaakt over de zonering van het strand en de duinen. Zo is duidelijk waar ruimte is voor recreatie, natuur en seizoenstrand. Deze afspraken zijn vastgelegd in het zogenaamde 'Kustpact'. Nu is het zaak om deze afspraken ook na te komen, te handhaven en te zorgen voor verdere kwaliteitsverbetering van de stranden. De komende periode moeten er ook afspraken gemaakt worden over het gebruik van de zogenoemde binnenduinrand; het gebied dat aan de binnenkant aansluit aan de duinen.

Dit gaan wij doen:

- Met gemeenten en terreinbeheerders worden heldere afspraken gemaakt over de handhaving van de afspraken uit het Kustpact.
- Wij gaan met alle betrokken partijen afspraken maken over een goede inrichting en gebruik van de binnenduinrand met respect voor het landschap, de natuur, de biodiversiteit en de rust aldaar.
- Wij zijn terughoudend met nieuwe bebouwing in de binnenduinrand.

Grondbeleid

Grond is schaars, we moeten daarom verstandig en zuinig omgaan met de beschikbare ruimte. Grondbeleid moet ten dienste staan van de samenleving. We zetten in op wonen, natuur en infrastructuur.

De strategische grondposities die projectontwikkelaars op grote schaal in de provincie hebben, vormen een bedreiging voor een goede ruimtelijke ontwikkeling van onze provincie. In plaats van bouwen waar het nodig en wenselijk is, dreigt er gebouwd te worden waar, en vooral waaraan projectontwikkelaars het meest kunnen verdienen.

In het verleden is afgesproken dat de verkoop van natuurgronden mogelijk is. De PvdA vindt dat onverstandig. Natuur die met publiek geld ontwikkeld is, moet in publieke handen blijven.

Dit gaan we doen:

- Wij houden op met de verkoop van natuurgronden en sturen op 'openbaar natuurbezit'.

Wonen

In Noord-Holland moet iedereen goed en betaalbaar kunnen wonen. Door explosief stijgende huizenprijzen is dit voor steeds minder mensen vanzelfsprekend. We moeten af van het idee van een woningmarkt die moet worden gevoed en terug naar waar het echt om gaat: goede, betaalbare en bereikbare volkshuisvesting.

De wachtlijsten voor een sociale huurwoningen zijn lang. Een betaalbare koopwoning voor starters is in veel gemeenten niet meer te vinden. Middel dure huurwoningen tussen de 720¹ en 900 euro worden door de schaarste en marktwerking snel duurder. Steeds meer woningen worden opgekocht door speculanten en beleggers. Voor onze inwoners blijft er niets betaalbaars meer over. De PvdA wil dat er meer en sneller gebouwd wordt, bouwen doen we voor een goede volkshuisvesting, niet voor de woningmarkt of de winstmaximalisatie van ontwikkelaars waarbij dat het enige doel is.

Dat betekent bouwen, bouwen en nog eens bouwen. Vooral voor de groepen die nu buiten de boot vallen: starters, ouderen, middeninkomens en mensen die afhankelijk zijn van een sociale huurwoning. Wij willen een stelsel waarin we sturen op het minimaal aantal te realiseren woningen in plaats van het maximale aantal.

Om de bouw echt aan te jagen en vastzittende projecten vlot te trekken, breiden we inzet van de zogeheten expert-teams uit. We benoemen een bouw-ambassadeur die met gemeenten kijkt welke projecten het meest kansrijk zijn om snel te realiseren en wat daarvoor gedaan moet worden. Projecten met een goede mix van sociale huur, midden huur en betaalbare- en middel dure koopwoningen krijgen voorrang. Hierbij wordt ook onderzocht of provinciale procedures kunnen worden versneld. De aanleg van infrastructuur en duurzame mobiliteitsvormen zoals OV en fiets wordt tegelijkertijd opgepakt.

Wachtlijsten in de grote steden kunnen we alleen aanpakken als we een einde maken aan de speculatie op de woningmarkt. In Noord-Holland zijn huizen bedoeld om in te wonen. Daarom zullen we gemeenten die speculatie willen aanpakken, ondersteunen bij het zoeken naar oplossingen. We steunen gemeenten die af willen van de ongebreidelde verkoop van sociale huurwoningen door corporaties, zonder dat daar nieuwe voor teruggebouwd worden.

---

¹ Prijspeil 2019

De volkshuisvesting in de Metropool Regio Amsterdam staat onder druk. De vraag naar betaalbare- en sociale huurwoningen is groter dan op korte tot middellange termijn gebouwd kan worden. De PvdA Noord-Holland staat voor een betaalbare woning voor iedereen. Maar we hebben ook aandacht voor een duurzame leefomgeving. Duurzame en klimaatbestendige stedenbouw is rekening houden met de waarde van groen in een sterk verstedelijkte omgeving. In de metropool regio Amsterdam moeten we het schaarse groen dus koesteren en tegelijkertijd een oplossing vinden voor de enorme vraag naar woningen. Dit is geen eenvoudige opgave.

De PvdA stelt in dit programma verschillende stimulerings- en aanjaag instrumenten voor. Die gaan we maximaal inzetten om de bouwbehoefte binnenstedelijk op te lossen. We benutten in eerste instantie de binnenstedelijke locaties, inclusief de creatieve oplossingen. Deze binnenstedelijke bouwprojecten moeten echt hard gemaakt zijn. Dat betekent raadsbesluiten en aantoonbare harde afspraken met ontwikkelaars en woningbouwcorporaties. Deze binnenstedelijke projecten moeten voldoende zijn om voor de komende 10-20 jaar te kunnen voldoen aan de vraag naar betaalbare (huur)woningen. Mocht uit onderzoek blijken dat dit niet haalbaar is, dan willen wij in het belang van een goede volkshuisvesting ook oplossingen inzetten waar nu beperkingen op liggen.

Alle nieuwe woningen worden klimaatneutraal gebouwd en met een goede mix van sociale huur, betaalbaar en midden duur. Wij ondersteunen gemeenten die af willen van projecten waar alleen dure villa's worden neergezet, zonder dat daar ook betaalbare woningen bij komen. Bouwen doen we voor de lokale en regionale behoefte. Niet voor de winstmaximalisatie van projectontwikkelaars en gemeenten.

Inclusieve wijken zijn sterke wijken. Dit betekent dat er ruimte is voor diversiteit, jongeren, alleenstaanden, gezinnen met kinderen, meerdere generaties van een familie onder één dak of op het erf, ouderen en statushouders. Gemengde wijken passen in een inclusieve samenleving. Wij maken een vuist tegen de illegale en mensonterende huisvesting van seizoenarbeiders en arbeidsmigranten. In ons Noord-Holland is het fijn wonen en zijn onze steden, dorpen en wijken leefbaar. Voor iedereen.

Wat ons betreft zijn sociaal bereikbare koopwoningen niet duurder dan 200.000 euro. De prijs van sociaal bereikbare (vrije sector) huurwoningen ligt tussen de 720² en 900 euro per maand. Voor sociale huurwoningen is €720 de bovengrens. Wij vragen extra aandacht voor het bouwen van woningen onder de lage aftoppingsgrens van €607².

---

² Prijspeil 2019

Sociaal bereikbaar bouwen, betekent ook duurzaam, energiezuinig en waar mogelijk energieneutraal bouwen. Dat scheelt immers aanzienlijk in de woonlasten. De vergrijzing leidt ertoe dat de woningbehoefte verandert. Particuliere initiatieven om het wonen voor ouderen en eenpersoonshuishoudens vorm te geven worden gesteund.

Dit gaan wij doen:

- Met gemeenten sturen wij op voldoende woningen voor iedereen. Samen realiseren wij de komende jaren tenminste 240.000 nieuwe woningen in de hele provincie. Daarbij geven we voorrang aan projecten met minimaal 40% sociaal, 40% middensegment en 20% duur.
- Mobiliteit en bereikbaarheid gaan hand in hand met woningbouw. Daarbij leggen wij de nadruk op duurzame mobiliteit, zoals OV- en fietsvoorzieningen.
- Renovatie en transformatieprojecten bevatten 35% sociaal bereikbare woningen. Met sociaal hanteren wij bij huurwoningen de grens van €720³ in de maand en bij sociaal bereikbare koopwoningen een bovengrens van €200.000.
- Bij transformatie naar woningen wordt extra aandacht besteed aan mensen die aangewezen zijn op een sociale of betaalbare woonruimte.
- Voor de transformatie van bedrijfsterreinen naar betaalbare woningen stelt de provincie een transformatiefonds in. Op basis van cofinanciering kan de Provincie bijdragen om projecten haalbaar te maken, bijvoorbeeld door middelen beschikbaar te stellen voor sanering van terreinen en voor een bijdrage in de onrendabele top bij projecten waar betaalbare woningen in hoge dichtheden worden gebouwd.

---

³ Prijspeil 2019

- Wij stimuleren en ondersteunen gemeenten bij de ontwikkeling van vernieuwende woonvormen en maatwerk.
- We stimuleren gemeenten om zorg te dragen voor de realisatie van grotere aantallen woningen. Hierbij denken we niet in beperkingen, maar in mogelijkheden. We stimuleren de samenwerking tussen de verschillende woonmarktregio's.
- Wij ondersteunen woningbouwcorporaties bij het versneld isoleren en verduurzamen van hun woningbestand. Daarbij is een zo hoog mogelijk energielabel de ambitie. Hierdoor mogen de netto woonlasten voor de huurders niet omhoog gaan.
- Transformatie, renovatie en nieuwbouw projecten zijn zoveel mogelijk duurzaam, energiezuinig en waar mogelijk energieneutraal.
- Bij nieuwe bouwprojecten wordt er vanuit de lokale en regionale behoefte gebouwd.
- In de Metropool Regio Amsterdam wordt niet gebouwd in het groen. We onderzoeken welke binnenstedelijke locaties kansrijk zijn. Om de woningbouw te versnellen geven we voorrang aan projecten met een goede woningmix die snel gerealiseerd kunnen worden.
- Waar veel woningen worden opgekocht door bedrijven, speculanten en beleggers trekken wij samen met de gemeenten op om dit tegen te gaan. Woningen zijn om in te wonen. Het invoeren van bijvoorbeeld een 'woonplicht' voor eigenaren kan hier bij helpen.
- Herbestemming van leegstaande bedrijfspanden biedt kansen voor snelle realisatie, maar dit moet de werkgelegenheid niet beperken.

- In de MRA kan alleen gebouwd worden in de rafelranden rond de steden, als er harde afspraken zijn gemaakt over binnenstedelijke projecten. Dat betekent handtekeningen onder contracten en commitment van ontwikkelaars en corporaties. Bouwen in de rafelranden mag niet ten koste gaan van natuurgebied, recreatiegebied en het open landschap.
- Wij leggen de nadruk op het realiseren van de Noord-Hollandse woningbouw rond bestaande OV-knooppunten. Rond OV-knooppunten stellen wij geen maximum aan het aantal binnenstedelijk te realiseren woningen, voor projecten die een goede mix van sociale huurwoningen en betaalbare, middel dure en dure woningen kennen.
- Wij ondersteunen de inzet richting het Rijk om de verhuurdersheffing en de ATAD⁴ voor corporaties af te schaffen. Om voldoende woningen te kunnen bouwen, onderhouden en verduurzamen, hebben corporaties voldoende financiële armslag nodig.

Wonen in Noord-Holland Noord

In Noord-Holland maken we onderscheid tussen de MRA en Noord-Holland Noord. De Metropoolregio is een groot stedelijk gebied met relatief weinig groen. Noord-Holland Noord heeft drie stedelijke kernen: Alkmaar, Hoorn en Den Helder. Daar tussen ligt een groot landelijk gebied met kleine dorpen, vaak in linten gebouwd. Zowel in de drie stedelijke kernen als in het landelijk gebied is er een grote behoefte aan betaalbare woningen voor middeninkomens, starters, jongeren en ouderen die graag kleinschaliger willen gaan wonen.

Ook in Noord-Holland Noord moet er goed en betaalbaar gewoond kunnen worden. De schaarse bouwpercelen worden nu nog te vaak bebouwd met grote en dure huizen die vooral voor de overloop uit de MRA geschikt zijn, in plaats van tegemoet te komen aan de lokale behoefte. De PvdA Noord-Holland is voorstander van bouwen naar behoefte. En daarmee bedoelen we de behoefte van de bewoners van de regio en niet die van de ontwikkelaar die de grond heeft aangekocht.

---

⁴ ATAD: Anti-Tax Avoidance Directive. EU-richtlijn ATAD ziet op het bestrijden van belastingontwijking door multinationals. De ATAD-richtlijn is gemaakt om constructies tegen te gaan waarbij internationale bedrijven minder vennootschapsbelasting hoeven te betalen. Omdat corporaties vpb betalen, worden ook zij hierdoor geraakt.

Grootschalige ontwikkelingen in Noord-Holland Noord concentreren wij in de drie kernen Alkmaar, Hoorn en Den Helder. In deze kernen houden we vast aan het uitgangspunt: bouwen in binnenstedelijk gebied, transformatie van voormalige kantoorgebouwen en behoud van voldoende open ruimten en groene plekken. Mobiliteit en bereikbaarheid gaan hand in hand met woningbouw.

Voor versterking van de leefbaarheid in de dorpen in het landelijke gebied kan het nodig zijn om kleinschalig bij te kunnen bouwen. Hier is geen sprake van 'verstedelijking' zodat het niet reëel is om vast te houden aan 'binnenstedelijk' als uitgangspunt. Hier sluiten we aan bij de sturingsfilosofie van de Omgevingsvisie: lokaal wat kan, regionaal wat moet. We creëren de ruimte waarbinnen gemeentebesturen hun eigen afweging kunnen maken. Een herwaardering van de verschillende landschappelijke beschermingsregimes in het kader van de Provinciale Omgevingsverordening (verwacht 2021) kan hier onderdeel van uitmaken. Deze benadering kan, met inachtneming van de bijzondere waarden van dit Waddeneiland, ook op Texel van toepassing zijn.

Twee ladders

Om dit in goede banen te lijdten handhaven wij de Rijksladder voor Duurzame Verstedelijking zoals vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening. Daarnaast ontwikkelen wij een eigen handzame 'Ladder voor Landelijke ontwikkeling NHN en Texel' die gemeenten een afwegingskader biedt voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Deze Regio-Ladder borgen we in de Provinciale Omgevingsverordening.

Dit gaan wij voor de kleine kernen in NHN en Texel doen:

- We werken mee aan kleinschalige bouwprojecten waarbij de lokale vraag/behoefte leidend is.
- De leefbaarheid vergroten we door gemeenten en corporaties te stimuleren om te bouwen voor starters/jongeren, senioren, sociale huur en koop en het betaalbare middensegment.
- Woningbouwprojecten in de dorpen worden niet ontwikkeld in het belang van de ontwikkelaars noch voor de overloop vanuit de MRA. Het gaat om lokale volkshuisvesting voor de lokale behoefte.
- Ruimtelijke ontwikkelingen moeten passen en aansluiten bij de bestaande kern.

- De werkgelegenheid in een kern wordt meegenomen in de afweging, want wonen waar je werkt is het beste middel tegen overbodig verkeer en files.

Regionale samenwerking en initiatieven

NHN heeft met 18 gemeenten een aanbod gedaan voor de bouw van 40.000 woningen, bovenop de 20.000 die zij al gingen bouwen. Wij staan met een paar kanttekeningen positief tegenover dit voorstel. Het past in de sturingsfilosofie die ruimte laat voor lokale en regionale initiatieven en opvang van woningzoekenden uit het MRA-gebied. Het aanbod behelst overwegend bouwen op binnenstedelijke locaties, in en rond de drie verstedelijkte centra en sluit daarmee aan bij de OV-knooppunten benadering. Waar sprake is van buiten-stedelijke plannen, moeten deze getoetst worden aan de 'Ladder voor Landelijke ontwikkeling NHN en Texel'. Verbetering van het openbaar vervoer moet ook hier hand in hand gaan met de bouw van nieuwe woningen.

Om Den Helder de mogelijkheid te geven zich echt door te ontwikkelen tot een sterke stedelijke kern, zetten we bij de rijksoverheid actief in op verdubbeling van het spoor en verbetering van de regionale (flex-)OV infrastructuur en het regionale (snel-)fietsnetwerk.

De Provincie neemt een regisserende rol om de drie regio's in NHN door te ontwikkelen zodat zij ook bestuurlijk in staat zijn deze taken op zich te nemen. Zonder regie dreigt het regionaal vast te lopen in 'goede bedoelingen' en krijgen de ontwikkelaars meer macht

Een leefbare provincie

De plek waar je woont, daar moet je thuis zijn. Daarom vinden wij een goede, veilige en gezonde leefomgeving van levensbelang. Ongeacht of dat in de stad of op het platteland is.

Dit gaan wij doen:

- Onze 39 stiltegebieden houden we in stand.
- In de krimpgebieden ondersteunen we gemeenten bij het behoud van belangrijke voorzieningen. Daarbij werken wij mee aan efficiënte samenwerkingsvormen tussen buurt, ondernemers en overheid. We experimenteren met creatieve oplossingen om de voorzieningen gebruiksvriendelijk en betaalbaar te houden.
- Samen met de regio's werken we aan een betere spreiding van toeristen over de provincie. Daarmee voorkomen we overlast en stimuleren wij gelijktijdig de regionale economie. Dit vergroot de aantrekkelijkheid van heel Noord Holland voor inwoners én bezoekers.

Schiphol

Schiphol is één van de grote economische en werkgelegenheids-motoren van onze provincie en van Nederland. Tegelijkertijd veroorzaakt de luchthaven veel geluidsoverlast en milieuverontreiniging. Ongecontroleerde groei gaat ten koste van een gezonde leefomgeving. De PvdA verzet zich tegen een toename van vliegbewegingen en verkeer van en naar Schiphol, die gepaard gaat met meer overlast.. Tot 2020 houden wij vast aan de afgesproken 500.000 vliegbewegingen. De ontwikkeling van Schiphol dient voor de periode daarna vorm te krijgen in nauwe samenspraak met omwonenden. Daarbij moeten afspraken gemaakt worden over gezondheid, hinderbeperking, veiligheid, bereikbaarheid met het openbaar vervoer, selectiviteit en duurzaamheid.

Schiphol valt onder de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid. Als Provincie zijn we de brug tussen onze inwoners en het Rijk zodat we samen kunnen komen tot een goede balans tussen milieu en leefomgeving, werkgelegenheid en economische ontwikkeling.

Dit gaan we doen:

- Groei en doorontwikkeling van Schiphol mag alleen als dat gepaard gaat met vergroting van de veiligheid, afname van de geluidsoverlast en beperking van de uitstoot van schadelijke stoffen waaronder (ultra)fijnstof. Zolang dit niet het geval is, mag Schiphol niet groeien.
- Er komt een nieuw overlegorgaan in de plaats van de huidige Omgevings Raad Schiphol. Daarin worden bewoners en een brede vertegenwoordiging van andere belanghebbenden betrokken bij de toekomst van Schiphol.
- Verbetering van de leefbaarheid rond Schiphol blijft ook bij toekomstige ontwikkelingen een harde voorwaarde.
- Lelystad Airport neemt na de opening in 2020 vakantievluchten over van Schiphol. Schiphol behoudt het eerder afgesproken baangebruik.
- Wij ondersteunen de ontwikkeling van Schiphol als openbaar vervoer hub voor snelle internationale treinen. Zo komt er een schoon, duurzaam en realistisch alternatief voor de korte en middellange afstandsvluchten.

Luchtkwaliteit:

In onze provincie moet de luchtkwaliteit op verschillende plaatsen echt verbeterd worden. De PvdA gaat daarbij uit van de normen voor schone lucht van de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO). Die zijn vaak strenger, omdat zij gezondheid centraal stellen in plaats van politieke compromissen.

Dit gaan wij doen:

- Rond Schiphol en in geïndustrialiseerde gebieden (Tata-steel, Noorzeekanaalgebied, IJmond) laten wij goede en regelmatige luchtkwaliteitsmetingen plaatsvinden, want meten is weten.
- De Provincie neemt de regie om havens, het bedrijfsleven en overheden beter te laten samenwerken aan maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren.

- Het verbod op varende ontgassen voor binnenvaartschepen zetten wij voort en breiden wij uit naar de grote scheepvaart in het Noordzee Kanaal Gebied en de IJmond. Wij steunen de Europese aanpak van de uitstoot van vrachtschepen op zee. Wat bij hen uit de schoorsteen komt, verontreinigt de lucht in onze provincie.

Toerisme en leefomgeving:

Toerisme is belangrijk voor Noord-Holland. Onze mooie provincie trekt mensen uit de hele wereld. Hiervan profiteren ondernemers, inwoners en overheid. Toerisme kan echter ook voor overlast zorgen en de leefbaarheid van de eigen omgeving aantasten. Dat gebeurt vooral waar toerisme zich concentreert op beperkte ruimte, zoals de binnenstad van Amsterdam, de Zaanse Schans en het Muider slot. Wij ondersteunen initiatieven voor een gastvrije spreiding van toeristen over de vele mooie en vaak nog onontdekte plekken in onze provincie.

Dit gaan we doen:

- De Provincie werkt samen met gemeenten om de regionale toerisme-economie te stimuleren en de aantrekkelijkheid van de provincie te bevorderen.
- Met gemeenten zorgen wij voor een betere en gastvrije spreiding van de toeristenstroom over de provincie. Zo voorkomen we overlast en vergroten we het plezier voor bezoekers én bewoners.

Werk, Onderwijs & Economie

De PvdA Noord-Holland zet zich in voor echt werk en goed onderwijs voor iedereen. Met de provinciale werkambassadeur blijven we aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren. Zo verkleinen we de tekorten op de arbeidsmarkt en helpen wij meer inwoners aan het werk. Er is veel vraag naar werknemers in de techniek. Daar liggen kansen om mensen gericht op te leiden voor (nieuwe) banen. De manier van omscholing moet het voor zowel praktijkgerichte als de meer theoretisch gerichte mensen mogelijk maken. Door ruimte en begrip te kweken vragen wij speciale aandacht voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Een inclusieve arbeidsmarkt vinden wij erg belangrijk. Wij geloven dat juist de diverse achtergronden van werknemers een bedrijf sterker kunnen maken. Zo kan een bedrijf meerdere doelgroepen bereiken. Inclusief betekent voor ons op alle gebieden. Zowel op de arbeidsmarkt als in het onderwijs. Het blijft voor leerlingen in het MBO moeilijk om aan stage- of leerplekken te komen. De Provincie kan door goede voorlichting en bewustwording verbetering brengen hierin.

Diversiteit en inclusiviteit is nog lang niet vanzelfsprekend binnen het bedrijfsleven, vooral onder de hogere functies. Daarom willen wij als provincie in onze organisatie het goede voorbeeld geven.

Een sterke economie zorgt voor werkgelegenheid. Dit vertaalt zich in echte banen voor echte mensen. Alle mensen. Onze mensen.

Dit gaan wij doen:

- We geven alle werknemers in onze provinciale organisatie eenmaal per jaar training over diversiteit en inclusiviteit.
- Wij handhaven bestaande initiatieven en starten samen met gemeenten en/of regio's nieuwe projecten waarbij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk worden geholpen (zoals Van Werk naar Werk)
- Met het bedrijfsleven onderzoeken we of werk uit lage lonenlanden kan worden teruggehaald naar Noord Holland.
- Social Return on Investment blijft hoog op de politieke agenda en een bestuurlijk uitgangspunt van beleid. De Provincie heeft de afgelopen jaren een begin hiermee gemaakt, maar we zijn nog niet klaar. De PvdA wil dat de Provincie als werkgever zelf mensen

uit kwetsbare groepen in dienst neemt. Bovendien moet de Provincie in het aanbestedingsbeleid partners stimuleren kwetsbare groepen kansen op de arbeidsmarkt te bieden.

- We creëren met het bedrijfsleven en gemeenten meer stageplekken voor het MBO
- Samen met het onderwijs en bedrijven werken we aan projecten die investeren in het opleiden van technisch personeel. Hierbij is maatwerk van belang, omdat niet iedereen op dezelfde manier leert.
- Een snelle en stabiele ICT omgeving is van groot belang. Daarom streven wij er naar om onze provincie overal aan te sluiten op glasvezel.
- Wij ondersteunen bij het verduurzamen van de MBO en HBO campussen.

Sociaal ondernemerschap

Sociaal-ondernemers zoeken innovatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Daarbij streven zij naar een duurzaam verdienmodel. Sociaal-ondernemers leveren een belangrijke bijdrage aan bijvoorbeeld een inclusieve arbeidsmarkt of een sociale uitvoering van de energietransitie. Zij verdienen daarom onze steun en aandacht voor hun bijdragen aan de aanpak van maatschappelijke uitdagingen.

Dit gaan we doen:

- Sociaal ondernemers hebben een streepje voor bij de keuze van leveranciers voor de Provincie.
- Er komt een stimuleringsprogramma voor de verbetering van de samenwerking met en tussen sociaal ondernemers.
- We ondersteunen sociaal ondernemers bij hun rol in de aanpak van maatschappelijke uitdagingen, bijvoorbeeld de inclusieve arbeidsmarkt en mobiliteit.

Mobiliteit

Om deel te kunnen nemen aan het sociale leven en de arbeidsmarkt is het essentieel om je te kunnen verplaatsen. Voor de PvdA is de toegang tot goede mobiliteitsoplossingen een recht. Bereikbaarheid van zowel de steden als het platteland is van vitaal belang voor onze inwoners en de Noord-Hollandse economie.

Bereikbaarheid mag echter niet ten koste gaan van het milieu. De PvdA blijft daarom de komende periode investeren in verbetering van het openbaar vervoer en alternatieve, duurzamere vormen van transport, zoals vervoer over water.

Het moet niet uitmaken waar je woont om gebruik te kunnen maken van hoogwaardig openbaar vervoer. Wij laten geen lege bussen onnodig rondrijden omdat dat zo is afgesproken. Dat is geen effectief OV en zeker niet duurzaam. Om kleine kernen bereikbaar te houden vinden wij het belangrijk om de ontwikkeling van nieuwe technieken voor vervoer op maat te stimuleren, zoals OV op afroep en zelfrijdende elektrische busjes.

Dit gaan we doen:

- Iedereen moet gebruik kunnen blijven maken van het openbaar vervoer, ook wie minder mobiel is of hulpmiddelen gebruikt.
- Wij zetten in op een dekkend provinciaal netwerk van laadpalen voor de fiets en de elektrische auto. Bedrijfsleven, Provincie en gemeenten staan hier gezamenlijk voor aan de lat.
- We investeren stevig in de OV-infrastructuur (zeker in het Noordelijk deel van de provincie en in het Gooi) voor OV-Light rail, metro en vrij liggende busbanen (R-Net). Onze lobbykracht zetten wij in bij het Rijk voor verdubbeling van drukke spoorlijnen zoals naar Den Helder en de aanpak van spoorse doorsnijdingen.
- OV knooppunten maken reizen gemakkelijk en bieden goede faciliteiten zoals OV fietsen en horeca.

Smart mobility

Wij verduurzamen ons Provinciale wegennetwerk verder en stimuleren gemeenten om dat ook te doen. Door slimmer gebruik te maken van de mogelijkheden van 'intelligent rijden' beperken we de drukte op de weg, verminderen we de CO2 uitstoot en maken we optimaal gebruik van de beperkte capaciteit zonder extra asfalt aan te hoeven leggen.

Dit gaan wij doen:

- Onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor het gebruik van CO2 absorberend asfalt op Provinciale wegen. Bij gebleken geschiktheid passen we het toe.
- We werken samen met onderzoeksinstituten en ondernemers op het gebied van smart mobility om tijd-, milieu- en gezondheidswinst te behalen.
- We brengen de verschillende partners in het wegbeheer bij elkaar om de wegen en stoplichten zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Dat zorgt voor een betere doorstroming en komt de luchtkwaliteit ten goede. Om die zelfde reden zetten we in op betere tunnel- en toeritdosering en efficiëntere brugbediening.
- Door de verkeersstromen digitaal te managen zorgen wij dat de duurzame mobiliteitsvormen voorrang krijgen. Bussen krijgen automatisch groen en fietsers op de doorfietsroutes hoeven zo min mogelijk te stoppen.

Fiets

We willen dat in heel Noord-Holland de fiets als volwaardig vervoersmiddel in het verkeersbeleid wordt meegenomen. De laatste decennia is er veel geïnvesteerd in goede wegen voor gemotoriseerd wegverkeer. De PvdA wil in de komende periode meer prioriteit voor fietsbeleid. Daarom zetten wij in op een goed provinciaal fietsnetwerk, met duidelijke bewegwijzering en brede fietspaden. Ook maken wij werk van de realisatie van meer en snellere doorfietsroutes. Daarnaast willen we maatschappelijke organisaties zoals de Fietzersbond en andere belanghebbenden betrekken om een (nog) fietsinclusievere provincie te worden. Dat betekent ook dat het netwerk goed aansluit op andere vervoersvormen, zoals de bus en de trein, bijvoorbeeld door voldoende veilige stallingsruimte.

Dit gaan wij doen:

- Bij de realisatie van het fietsnetwerk wordt samengewerkt met gemeenten,, de Vervoerregio Amsterdam en onze buurprovincies. Fietsers stoppen immers niet bij provincie of gemeentegrenzen.
- bij de verkeerslichten op provinciale fietspaden wordt gebruik gemaakt van detectie in het wegdek zodat eerder groen wordt gegeven en “op het knopje drukken voor groen” tot het verleden behoort.
- Wij zetten in op realisatie van het F-net: een kwalitatief goed en veilig fietsnetwerk in de hele Randstad, waarmee fietsers snel en veilig van A naar B kunnen komen. Dit helpt het gemotoriseerd verkeer in de Randstad te verminderen, waardoor de luchtkwaliteit en doorstroming verbeteren. Koppelen van de netten zorgt voor een fijnmazig vervoersmodel met echte meerwaarde.
- Wij zorgen voor maatregelen die het fietsen voor iedereen aantrekkelijker en veiliger maken en houden hierbij extra rekening met ouderen en scholieren. Denk bijvoorbeeld aan leunbalken bij verkeerslichten, om de veiligheid te bevorderen, uitwijk- en rustplekken.
- We verbeteren en verbreden te smalle fietspaden.
- Samen met andere provincies voeren we een sterke lobby bij het Rijk op ondersteunende maatregelen voor duurzame mobiliteitsvormen.
- Een goed fietsnetwerk kan niet zonder ondersteunende voorzieningen zoals fietspompen, laadpalen en reparatiepunten.

Verkeersveiligheid

Op provinciale wegen verbeteren we de veiligheid, zonder onnodig bomen te kappen. De veiligheid van de kwetsbare weggebruikers moet worden verhoogd en dit heeft onze prioriteit. We doen dit in samenspraak en afstemming met onze inwoners, gemeenten, andere provincies en het rijk.

Dit gaan wij doen:

- Gebruik maken van houten geleiderails op wegen waar de bomen dicht langs de rijweg staan. Houten geleiderails zijn net zo betrouwbaar als stalen, zijn duurzaam en passen beter in het landschap. Zo hoeven er geen bomen te verdwijnen langs N-wegen.
- We onderzoeken waar het mogelijk is om veiliger en duurzamer reflecterend wegdek te gebruiken. Reflecterend wegdek zorgt voor beter zicht wat de verkeersveiligheid ten goede komt. Ook draagt het bij aan het verduurzamen van onze provincie, omdat het wegdek, -in combinatie met ledverlichting- kan zorgen voor een besparing van 30% op het energieverbruik.

Participatie

We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen in onze provincie. Daarom blijven wij ons inzetten voor de politieke participatie van nieuwe Nederlanders en jongeren. Jongeren zijn de toekomst en hun open en creatieve denkprocessen zijn een welkome en soms verrassende aanvulling op onze beleidsprocessen. Wij gaan verder met de jongerendagen en de politieke participatie lessen op middelbare scholen en MBO. In 2019 is de viering van 100 jaar vrouwenkiesrecht. Deze viering grijpen wij aan om meer aandacht en interesse voor vrouwen een politieke loopbaan te vragen blijven we aandacht vragen, ook voor mensen met een migratie achtergrond die nu te vaak niet betrokken zijn.

Dit gaan wij doen:

- Onze provincie wordt weer partner in de jeugddebatten op de middelbare scholen.
- We gaan door met het organiseren van de jaarlijkse jongerendag. Tijdens dit project denken jongeren van diverse middelbare scholen mee over vraagstukken die leven bij de provincie. Hierdoor ontstaan er creatieve ideeën en meer kennis bij de jongeren over het Provinciale Statenwerk.
- De Prodemos scholen bezoeken zetten wij voort om onze Noord Hollandse jongeren meer te leren over het politieke proces van onze provincie en de democratie in het algemeen.
- Het PvdA initiatief voor een jaarlijks uit te reiken Provinciale penning aan een vrouwelijke politicus in Noord-Holland die zich heeft onderscheiden blijft bestaan. . Ook zullen we ons blijvend inzetten voor de zichtbaarheid van andere groepen die nu nog ondervertegenwoordigd zijn in de politiek

Cultuur en educatie

Een van de zeven kerntaken van de Provincie is culturele infrastructuur en monumentenzorg. Het is belangrijk dat de Provincie met Rijk en gemeenten aandacht besteedt aan de infrastructuur van instellingen en organisaties die cultureel aanbod maken, verspreiden en programmeren. Culturele voorzieningen verhogen de aantrekkelijkheid van de Provincie.

Dit gaan wij doen:

- Een subsidieregeling die culturele instellingen met een regionaal karakter de mogelijkheid biedt van co financiering voor projecten met een herkenbaar provinciaal raakvlak die anders niet van de grond zouden komen
- Voortzetting van onze deelname aan de rijksregeling “Cultuureducatie met Kwaliteit”; een programma dat scholieren in het primair onderwijs bekend maakt met de kunsten.
- We breiden het programma Cultuureducatie met Kwaliteit uit naar het VMBO.
- We verhogen de Provinciale bijdrage aan de landelijke bibliotheekorganisatie Probiblio en stimuleren gemeenten om ook bij te dragen om meer aandacht te kunnen geven aan de aanpak van laaggeletterdheid. Dit kan ook een bijdrage leveren aan het in stand houden van de bibliotheekvoorzieningen op het platteland.
- Onze subsidie aan het Platform Dorpshuizen blijft in stand om kleine kernen te ondersteunen bij het werken aan vitaliteit en leefbaarheid.
- Projecten ter bevordering van de sociaal economische vitaliteit van het platteland ondersteunen we.
- De mogelijkheid van natuureducatie op basisscholen ter bevordering van de kennis over natuur, ecologie, milieu, landschap en duurzaamheid wordt vergroot.

- Er komt een verduurzamingsfonds voor Noord Hollandse musea, Daar bestaat nu geen regeling voor en niet alle musea zijn in staat zijn om een commerciële lening daarvoor af te sluiten. Zo verduurzamen wij de dragers van onze Noord-Hollandse geschiedenis en cultuur.
- We dragen bij aan het behoud en de restauratie van monumenten en cultureel erfgoed. Ook willen wij hergebruik van erfgoed en monumenten stimuleren of zorgen voor nevenbestemming (zoals bij oude molens). Dat doen wij samen met de omgeving en belanghebbenden zodat er draagvlak ontstaat voor het nieuwe gebruik.

Bestuur en financiën

We versterken interprovinciale samenwerking. Fusie van Noord Holland met Utrecht en Flevoland mag dan voorlopig van de baan zijn, dat geldt zeker niet voor de samenwerking tussen de Randstadprovincies (Utrecht, Flevoland, Noord-Holland en Zuid-Holland). Op tal van terreinen (natuur, water, wonen, veiligheid) wordt al samengewerkt. Wat de PvdA betreft wordt dit de komende periode verder geïntensiveerd en uitgebreid naar andere terreinen zoals infrastructuur.

De verschuiving van taken naar gemeenten en de daarmee samenhangende schaalvergroting op gemeentelijk niveau maken een veranderende rol voor het provinciaal bestuur onvermijdelijk. De komende periode wordt wat de PvdA betreft de discussie gevoerd over welke provinciale taken passen bij deze nieuwe werkelijkheid. Noord Holland blijft participeren in de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer (RR). Het jaarlijkse onderzoeksprogramma van de RR zal flexibeler van aard worden dan in het verleden het geval was. Hierdoor kunnen korte, actuele onderzoeken uitgevoerd worden.

Dit gaan wij doen:

- De samenwerking met de overige Randstadprovincies wordt verder geïntensiveerd en uitgebreid.
- In het licht van de door-decentralisering van taken naar gemeenten moeten we de rol van het provinciaal bestuur herijken.
- De Provincie Noord-Holland blijft deelnemen in de gemeenschappelijke regeling en de Randstedelijke Rekenkamer.

Transparante overheid en samenwerkingen

De PvdA staat voor een toegankelijke werkwijze van de Staten, waarbij onze inwoners maximaal betrokken worden bij het politieke proces. Een heldere omschrijving van de rollen van PS en GS en een duidelijke uitleg over hoe inwoners daarbij hun betrokkenheid kunnen tonen hoort daarbij. Daarmee verloopt het politieke proces transparant, efficiënt en doelmatig. De provincie Noord-Holland is niet altijd even positief in het nieuws geweest de afgelopen jaren. Verschillende affaires hebben de provincie met de neus op de feiten gedrukt: integriteit is niet altijd vanzelfsprekend. De PvdA heeft zich altijd hard gemaakt voor een integer en transparant bestuur waar de inwoners van Noord-Holland echt op kunnen vertrouwen. Daar staan wij voor. Daarin bestaat geen grijs gebied.

Dit gaan wij doen:

- We stellen een commissie samen uit Statenleden, deskundigen en betrokken inwoners die met voorstellen komen om het functioneren van de Staten efficiënter en voor de inwoners, ondernemers en organisaties transparanter te maken.
- Onze zogeheten 'Gast van de Staten' gaat door, zodat iedereen die geïnteresseerd is op bezoek kan komen bij de Statenvergadering en meer te weten kan komen over wat wij doen.
- De Provincie bevordert de samenwerking tussen gemeenten. Het lokaal bestuur is volop in beweging. De provincie ondersteunt gemeenten bij het vormgeven van de intensieve samenwerking of fusie die nodig is om deze nieuwe uitdagingen aan te kunnen. Uitgangspunt bij fusies is wat de PvdA betreft dat het in beginsel van onderop moet komen. Voor versterking van het functioneren van gemeenten kan regionale samenwerking zeer nuttig zijn. De provincie bevordert actief de regionale samenwerking tussen gemeenten. Sterke regio's maken een sterk Noord-Holland.
- Initiatieven tot samenwerking tussen gemeenten of gemeentelijke herindeling worden ondersteund door middel van kennisoverdracht en begeleiding.
- De provincie stimuleert en ondersteunt de verbetering van de bestuurskracht van gemeenten om de uitdagingen van de huidige tijd aan te kunnen.
- Sociale kwaliteit wordt een integraal onderdeel van het provinciaal beleid.

- De wegenbelasting wordt verhoogd naar draagkracht, want een gezonde financiële positie van de Provincie is belangrijk, omdat het bepaalt welke dingen wij wel of niet kunnen doen. Noord-Holland heeft veruit de laagste van alle provincies, terwijl er extra geld nodig is voor verduurzaming, infrastructuur en natuur. Met de lage opcenten subsidieert Noord Holland de automobilisten ten koste van de leefbaarheid. De PvdA ziet mogelijkheden om het naar draagkracht te verhogen, als dat geld ten goede komt aan echte PvdA doelen: goed werk, wonen, en een goede leefomgeving.

Personeel en organisatie

In het verleden heeft de provincie heel veel uitvoerende functies uitbesteed. Dat heeft ertoe geleid dat het personeelsbestand van de provincie momenteel eenzijdig is samengesteld. De PvdA wil een inclusieve samenleving en wil dat ook graag weerspiegeld zien in het provinciale personeelsbeleid en personeelsbestand.

Dit gaan wij doen:

- Wij onderzoeken welke uitbestedingen effectief kunnen worden teruggedraaid, maar willen geen symboolpolitiek ten koste van werknemers. De PvdA wil een inclusief personeelsbeleid en vindt dat daarvoor maatregelen, zoals stages voor specifieke doelgroepen en beleid op in dienst nemen van arbeidsgehandicapten en statushouders om integratie te versnellen, genomen moeten worden.
- Geen discriminatie op de arbeidsmarkt! Daarom zijn wij voorstander van anoniem solliciteren binnen de provinciale overheid en het uitdragen daarvan bij onze partners.
- Strijden tegen de loonkloof tussen vrouw en man, omdat wij vinden dat voor hetzelfde werk, hetzelfde loon geldt. We moedigen het bedrijfsleven in de provincie aan de lonen gelijk te trekken en we betalen werknemers in dienst van de provincie hetzelfde loon, ongeacht hun gender.

Samenwerking en herindeling Gemeenten

Door onder andere de verschuiving van taken naar gemeenten zien we dat de kleinere gemeenten het in sommige gevallen moeilijk hebben. Wij zien hier een belangrijke rol voor de Provincie weggelegd als regisseur en toezichthouder

Dit gaan wij doen:

- Wij stimuleren de verbetering van de bestuurskracht van gemeenten en het professionaliseren van het lokaal bestuur.
- Waar intensievere samenwerking of herindeling noodzakelijk is, zijn in eerste instantie de gemeenten zelf aan zet om initiatief te tonen en voorstellen te doen. Draagvlak is daarbij van belang, maar vanuit de verantwoordelijkheid die de Provincie heeft kan een meer sturende rol worden ingezet waar nodig. Blijven voorstellen achterwege of ontbreekt het aan voldoende voortgang, dan kan de Provincie hierin het voortouw nemen.

Europa

De provincie probeert ook in de komende periode in een vroeg stadium de Europese wet- en regelgeving te beïnvloeden. Indien er investeringsgelden beschikbaar komen uit Europese- of vergelijkbare fondsen, stelt de provincie daarvoor cofinanciering beschikbaar.

In Europa wordt gedacht in regio's, en veel Europese activiteiten doet Noord-Holland daarom samen met Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland. Samenwerking binnen deze regio is dus voor Noord-Holland van groot belang, want een sterke regio heeft een sterkere positie.

De PvdA vindt dat Noord-Holland zich in relatie tot Europa moet richten op de volgende speerpunten: steun aan de regio's, kennis & innovatie en het werkgelegenheidsbeleid. De provincie zal desgevraagd een rol spelen in het realiseren van de afspraken die in Europees verband zijn gemaakt over de doelen voor de Europa-2020- strategie. Binnen de uitgangspunten van het provinciaal beleid behartigt Noord-Holland actief de belangen van gemeenten bij Rijk en Europa. Hierbij gaat het niet alleen om het verkrijgen van subsidies uit Europese structuurfondsen, maar ook om Europese- en rijksmaatregelen met betrekking tot ruimtelijke ordening, het waterbeheer, de natuur en het spoor.

De komende jaren zullen mogelijk in het teken staan van de gevolgen van de Brexit. Ook voor Noord-Hollandse bedrijven en hun werknemers kan dit grote gevolgen hebben, zowel positief als negatief. Nieuwe bedrijven kunnen zich in onze provincie vestigen om zo binnen de EU te blijven, maar voor onze ondernemers die veel met het Verenigd Koninkrijk te maken hebben kan het ook ingewikkeld en kostbaar worden. Als Provincie ondersteunen wij hen hierbij, door bundeling van krachten, informatie en kennisdeling. Zo kunnen wij gemeenten helpen bij het ontvangen van nieuwe internationale bedrijven en ondernemers de weg wijzen naar meer informatie en ondersteuning bij het omgaan met de gevolgen, zoals de nieuwe douane regels.

Dit gaan wij doen:

- Onze provincie probeert om in een vroeg stadium de Europese wet- en regelgeving te beïnvloeden vanuit het streven naar een sociale en democratische samenleving.
- Noord-Holland sluit zich aan bij de werkgelegenheidsinitiatieven die vanuit Europa worden genomen.

- Noord-Holland probeert waar mogelijk invloed uit te oefenen bij wet en regelgeving die Noord-Hollandse belangen tegenwerkt, zowel via de eigen vertegenwoordiging als via het Rijk en de lobby van belangenorganisaties.
- Wij ondersteunen onze gemeenten en bedrijven bij het omgaan met de gevolgen van de Brexit, zowel de positieve als de negatieve.